

KINH DOANH CÓ TRÁCH NHIỆM TRONG CÁC HỢP TÁC XÃ NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM

Lê Quang Cảnh
Viện Phát triển Bền vững
Trường Đại học Kinh tế Quốc dân

Hà Nội, 28-10-2021

1

1

Nội dung trình bày

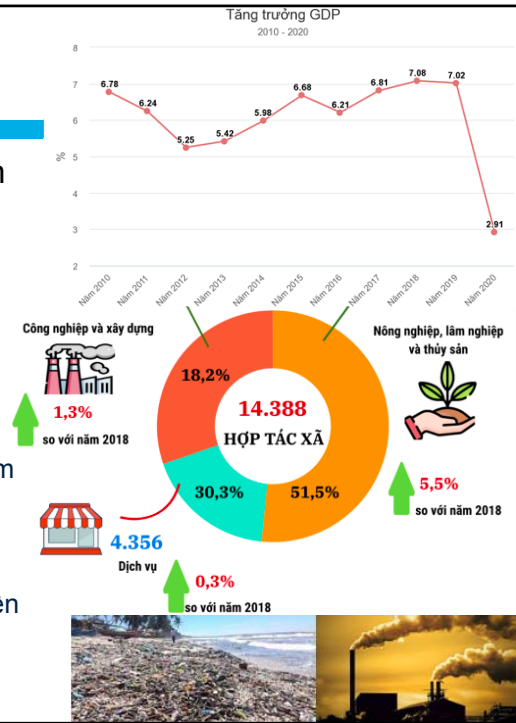
- Tại sao KDTN trong HTX nông nghiệp?
- Chúng ta biết gì về KDTN trong HTX nông nghiệp?
- Cần làm gì thúc đẩy KDTN trong HTX nông nghiệp?

2

1. Giới thiệu

- Tăng trưởng kinh tế khá ấn tượng nhưng đi kèm với rủi ro về môi trường và vấn đề xã hội
- Lĩnh vực nông nghiệp đóng vai trò quan trọng (13.5% GDP, 33% lực lượng lao động- 64% dân số ở khu vực nông thôn)
- Năm 2019, có 14388 HTX đang hoạt động,
 - HXT nông nghiệp chiếm 51,5%,
 - Tốc độ tăng số HTX nông nghiệp trung bình 5,9%/năm
 - HTX nông nghiệp thu hút 43,5% lao động
 - HTX nông nghiệp tạo ra 11,7% doanh thu
 - HTX nông nghiệp đang gặp nhiều thách thức phát triển
- Hộ gia đình sản xuất nhỏ tham gia HXT nông nghiệp → **làm sao áp dụng thực hành KDTN**

3

1. Giới thiệu

- Nghiên cứu thực địa
 - Hòa Bình
 - Sơn La
- Phỏng vấn bên liên quan (46)
 - Chủ HTX, thành viên HTX
 - Cán bộ Phó chủ tịch huyện (phụ trách kinh tế), Phòng Nông nghiệp huyện, Hội Nông dân xã

4

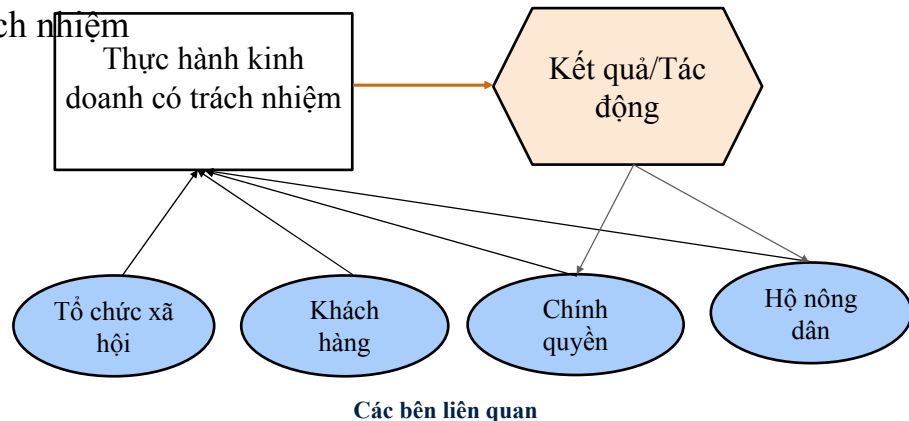
1. Giới thiệu

- Kinh doanh có trách nhiệm

- Khung phân tích

- Nội dung

- 3 khía cạnh: Môi trường, Xã hội và Liêm chính trong kinh doanh
- 3 mức độ: Tuân thủ, Vượt chuẩn và Sáng kiến KDTN

5

1. Giới thiệu

- Dựa trên các khía cạnh/mức độ của thực hành KDTN và kết quả/tác động, chia ra làm 5 cấp độ áp dụng

Cấp độ áp dụng	Đặc điểm
1- Thử nghiệm	Học hỏi và thử nghiệm; Thực hành KDTN ở giai đoạn đầu/non trẻ (tiếp cận theo GAP); tác động của KDTN tới KQKD chưa rõ; Cam kết của HTX với KDTN mong manh
2- Bắt đầu	Áp dụng tiêu chuẩn (VietGAP); Thực hành KDTN vẫn dựa vào cá nhân, chưa có hệ thống; Năng lực và cam kết thực hiện những vấn đề xã hội chưa rõ.
3- Hệ thống	Áp dụng KDTN và đã có kết quả tích cực; Giám sát thực thi KDTN có tổ chức/hệ thống; Cam kết mở rộng thực hành KDTN chưa rõ.
4- Tích hợp	Áp dụng chuẩn mực xã hội môi trường của KDTN và kết quả tốt; Có tổ chức, hệ thống và chính sách giám sát KDTM; Tuy nhiên, thực hiện KDTN là do áp lực từ bên ngoài (người mua/chính quyền).
5- Nội hóa	Động lực bên trong thúc đẩy áp dụng KDTN; Việc thực thi KDTN do chính thành viên HTX; Thực hiện KDTN như là “việc hàng ngày”/quyền thông thường

6

2. Thực hành KDTN trong HTX nông nghiệp

- Xu hướng chuyển sang mô hình KDTN của các HTX, nhất là sau Luật Hợp tác xã
- Kết quả nghiên cứu phát hiện
 - ❖ Thị trường cho nông sản an toàn/sạch ngày càng mở rộng
 - ❖ Nông sản an toàn/sạch ít cạnh tranh
 - ❖ Khách hàng tiêu dùng sản phẩm an toàn/sạch hợp tác và ủng hộ
 - ❖ Năng lực của HTX được nâng lên trong thực hành KDTN
 - ❖ Nhận được sự ủng hộ từ chính quyền, cộng đồng và tổ chức xã hội

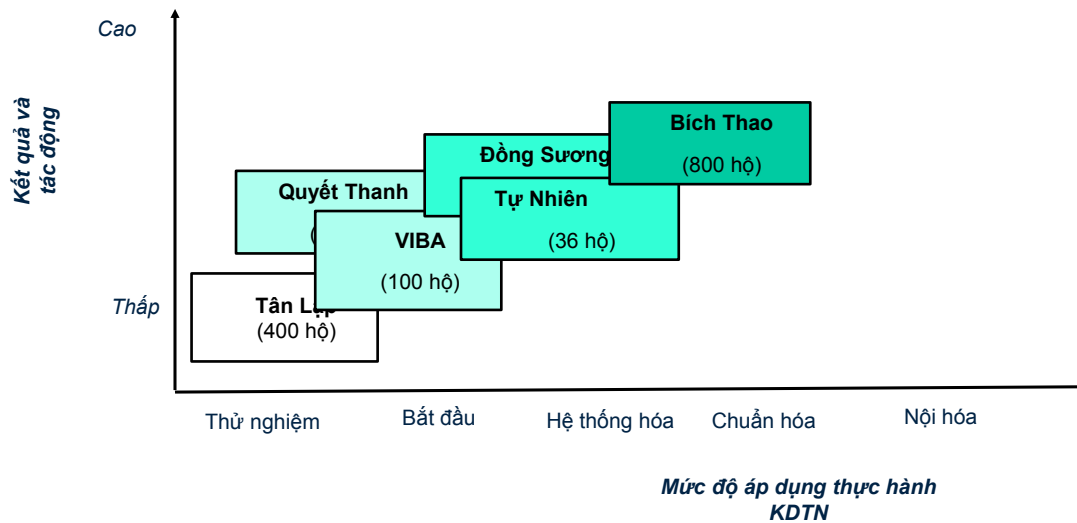
7

2. Thực hành KDTN trong HTX nông nghiệp: **phát hiện chung**

- Xu hướng chuyển sang mô hình KDTN của các HTX, nhất là sau Luật Hợp tác xã
- Kết quả nghiên cứu phát hiện
 - ❖ Thị trường cho nông sản an toàn/sạch ngày càng mở rộng
 - ❖ Nông sản an toàn/sạch ít cạnh tranh
 - ❖ Khách hàng tiêu dùng sản phẩm an toàn/sạch hợp tác và ủng hộ
 - ❖ Năng lực của HTX được nâng lên trong thực hành KDTN
 - ❖ Nhận được sự ủng hộ từ chính quyền, cộng đồng và tổ chức xã hội

8

2. Thực hành KDTN trong HTX nông nghiệp: **KDTN với kết quả**

9

2. Thực hành KDTN trong HTX nông nghiệp

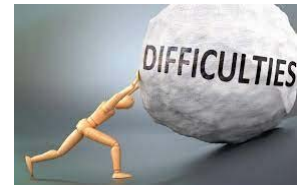
• Thực hành KDTN của các HTX

- ❖ HTX đang ở trong giai đoạn đầu của thực hiện KDTN (*Tiêu chuẩn môi trường áp dụng (VietGAP), trách nhiệm xã hội sơ khai, lao động trẻ em, điều kiện làm việc, thực hành lâm chính chưa được quan tâm*)
- ❖ Thực hành KDTN được thúc đẩy bằng tính toán logic của các HTX (*từ phía khách hàng thúc, quy định/chính sách đang bị bỏ rơi, ý chí lãnh đạo HTX chưa rõ*)
- ❖ KDTN là sự kết hợp giữa HTX và xã viên (*HTX hướng dẫn kỹ thuật, tiêu chuẩn nhưng xã viên thực hiện → không giám sát tốt là không có KDTN*)
- ❖ Quá trình áp dụng KDTN của HTX là quá trình học hỏi và nội hóa (*tiêu chuẩn từ bên ngoài, HTX áp dụng → hành vi làm thay đổi nhận thức KDTN*)

10

2. Thực hành KDTN trong HTX nông nghiệp: **Khó khăn**

- **Thể chế: khai nhưng chưa thông**
 - *Đất: sở hữu nhà nước + chia nhỏ → khó khăn cho dồn điền*
 - *Sản phẩm an toàn/sạch: thiếu lòng tin*
- **Năng lực: Sức ì canh tác truyền thống**
 - *Kỹ năng sản xuất và công nghệ*
 - *Năng lực và tư duy kinh doanh thiếu vắng*
- **Nguồn lực: Gió vào nhà trống**
 - *Đầu tư ban đầu và nguồn nhân lực có trách nhiệm*

11

2. Thực hành KDTN trong HTX nông nghiệp: **vai trò bên liên quan**

- **Tổ chức xã hội/quốc tế:** “mở cửa cho KDTN của HTX nông nghiệp”
 - *Các dự án hỗ trợ nâng cao năng lực/sản xuất an toàn (GAP), bền vững*
 - *Minh chứng KDTN thì giá tốt/thu nhập cao (thậm nhập thị trường xuất khẩu)*
- **Người tiêu dùng:** “Yêu cầu và giám sát thực hành KDTN của HTX”
 - *Sản phẩm muốn vào siêu thị/chuỗi bán lẻ*
 - *Sản phẩm an toàn/sạch tới người tiêu dùng*
- **Chính quyền:** “thúc đẩy KDTN của HTX” nhưng chưa để lại dấu ấn
 - *Thay đổi kế hoạch sử dụng đất (đang ưu tiên cho đất công nghiệp, dịch vụ)*
 - *Hỗ trợ nhà nước thường chạy sau*

12

3. Làm gì thúc đẩy KDTN trong HTX nông nghiệp?

• Xã viên và HTX

- Thay đổi triết lý sản xuất kinh doanh “truyền thống, thuận tiện” sang tư duy KDTN;
- Xây dựng HTX thành đơn vị áp dụng KDTN trong nông nghiệp (cùng chí hướng, dễ triển khai, chính sách hỗ trợ thuận lợi)
- Xây dựng quan hệ đối tác với người tiêu dùng thúc đẩy KDTN (sự giám sát, tăng lòng tin)
- Giới thiệu và áp dụng kiểm soát nội bộ tuân thủ KDTN

13

3. Làm gì thúc đẩy KDTN trong HTX nông nghiệp?

• Chính quyền địa phương

- Có kế hoạch sử dụng đất dài hạn
- Xây dựng chiến lược định hướng kinh doanh nông nghiệp theo mô hình KDTN
- Đầu tư mô hình KDTN ở những cộng đồng có tiềm năng
- Tạo động lực cho HTX thực hiện thực hành KDTN

14

3. Làm gì thúc đẩy KDTN trong HTX nông nghiệp?

- **Tổ chức xã hội**

- Thúc đẩy tiêu dùng có trách nhiệm
- Thúc đẩy sản phẩm và nhà sản xuất có trách nhiệm
- Hỗ trợ nâng cao năng lực về KDTN cho nông dân ở vùng sâu, vùng xa
- Tiến hành nghiên cứu độc lập tạo điều kiện thuận lợi cho áp dụng KDTN

15

16